

REGÉLO.

Pesten vasárnap augusztus 18^{kán} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Andorka és Csákány kútja.

I.

A Szilágyság Szatmár megyefelőli szélén, a síkságon hirtelen emelkedő nyereg alakú hegyek ormain, hosszan terül el Tasnád, nem igen népes, de elég csinos városa közép Szolnok megyének. Keletre a Kraszna folyó vizet övedző gazdag térföld, s tul rajta az erdői hegyek, feljebb pedig a két magyar hont elválasztó bükkös bérczek gyönyörködtetik a nézőnek szemeit. Északra a város alatt síkság terül-el, mellyen lassú patak kigyószik. Nyugotra a hegyek alját, mellyeken a város fekszik, hasonlóan egy keskeny medrű folyam nyalogatja, s ennek zöld virányú partjai vén fákkal gazdag erdővel vannak beszegve. Délre a festői ecsetet érdemlő hegyeken, mellyek hosszú sorban úgy emelkednek-föl, s ismét úgy szállnak alá, mint a rohanó szélvész által üldözött tengernek most feltornyosult, majd lesülyedő hullámai, szőlők s fák zöldelnek.

Az időben, mellyből e jelen elbeszélés vétetett, százados vén fák daczoltak az időnek döntő viharjaival a mostani gazdag szőlővesszők helyett; s a hegyek kúpjain, hol most munkás emberek kapálgatnak, félénk szarvasokat és őzeket üldözött gyilkos fegyverével a rengeteg erdőnek vad magányában tévedező vadász. 2-ik Rákóczy György is, kinek büszke nagyravágása, csak a kis Erdélynek osztogatni fejedelmi parancsokat kevésnek tartván, a lengyel koronára is vágyott, s gondolatlan tetteivel a népet, mellynek jóllétét vérével is eszközteni megesküdt, végveszély örvényébe vezette; — kit (miután a keleti fél-hold fenyegető parancsára erdélyi fejedelemségétől is elesett) Erdély lelkes fiai még akkor is, midőn megutáltatásra számolhata s bosszút kiálta ellene a csata síkján ok nélkül kiontott hazafi vér, fejedelmök iránti soha meg nem hült szeretetökből, a megroncsolt haza legszebb birtokaival, s azok között Tasnáddal is megajándékoztak: atyjától öröklött vonzalmait követve, szenvedélyes

vadász levén, gyakran lármaztatta-föl rivalgó kürtökkel és számos vadász ebeivel ezen erdőség bujdokló vadjait is, 's ott helyben lakó vadásza gazdagította fejedelmi asztalát.

Csákány, az ifjú vadász, ki hivatalába még csak néhány nap előtt lépett, nem tűrhette a zaj nélküli magányt, vadász-kürtöt fuvatott. Visongatva szaladtak össze e kürt ismeretes hangjára a kóborló vadászkutyák, 's hizelgve követték urokat és jó szálás legényét Jancsit.

Hangzott a rengeteg az ebek csaholása miatt, 's azt a minden oldalról emelkedő erdős hegyek szinte elfáradtak visszhangoztatni. Délután rekkenő hévség lett, 's az erdők fölébe barna fellegek tornyosultak; czikáztak a villámok, 's a megrendült levegő boszúsan dörgött nyomukban. Ömlött a zápor, 's a hegyekről rohanó vizek megtölték a zöld szőnyeggel fedett völgyek teknőit. Csákány egy sűrű lombos fa alatt megunta már állongni; széles karamú kalapját szemére nyomva, 's vadász zekéjét összeszorítván sugár dereka körül, kürtjébe fútt, e hangokkal megázott legényét 's fáradt kutyáit egybehívta, 's nagy léptekkel indult, gondolatiba mélyen merülve a város felé.

„Uram! szólla sok időre Jancsi, megzavarva a hallgatást — el akarod magad' áztatni, mint a tóba dugott kender? — Im, előttünk az öreg N á d a s i vendég szerető lakhelye, ha úgy tetszik, térj-be! — reménylem, hogy a szép R ó z a nefelejts-kék szemei elfeledtetik veled a kívül zugó vihart!”

(Folytatása következik.)

Egy éj Velenczében.

(I éje.)

A' sajka megindult.

„Kellemes az éj.”

„Felette nagyon. — Amonnan egy serenade hallatszik. Milly varázs-hatalmú hangok! milly jeles műszerek! Egy nagyszerű csolnak, telve hangászokkal, sikamlik alá a nagy csatornán. Bizonyára a színházak álarczos tánc-vigalomra nyitják-meg keblöket.”

„Engem is e' bizalom nógatott utamra.”

„De Murano csak nem üdlend illyesmit?” — jegyzé meg amaz.

„Kis idő multával visszaevezünk Velenczébe!”

„Igen, emlékezem. Tokmánk jelentett pontja is ez, hogy Velenczébe késedelem nélkül visszatérend kedves...”

„Hogy hogy, kedves.... mit jelentsen ez?”

„Nagysád megért engem” — mond durczásan a' sajkás.

„Szentelen!”

A' vélt sajkás tüzeesebben evezett, és sárga haragját elfojtva neheztelő villámokat nyilalt az előtte hánykodó uracsra. Végre visszanyervén nyugalma, folytatá:

„Mi sajkások az illy kalandokat csupán naponnaniaknak tekintjük. Higye ön, hogy azokról mint közönséges 's megszo-kott dolgokról nyilatkozánk; de azért még közel sem vagyunk szentelenek 's kíváncsiak. Saját hasznunk okít mindent titokba temetni. Ki fogadna-fel minket, ha, mit szemünk megpillant, kifeccsegnők? Az olyan vagy tisztét másítani, vagy éhen veszni kénytetnék.”

„Ördögbe, te bölcsész vagy!”

„Fölöttébb kegyes ön!”

Most mindketten elhallgattak. A' sajka sebesen repült, 's nem sokára Murano révébe kötöttek.

„A' kívánt helyen vagyunk, uram!”

„Helyesen! szavadat adod, hogy még egy személy veszély nélkül...?”

„Ön maga volt szentandú, milly könnyen haladánk. — Bátoran, — jőjjön!”

„Jól! — várj reám, — de egy pillanatra se távozz; ha visszajutandok...”

„Értem, uram! értem!”

Könnyű lejtéssel hagyá-el ez alatt csolnakát az ifjú, 's egy rövid távulban álló ház felé arányzó lépteit. Ismételt erős kopogtatásra, nagy vigyázattal, feltáru az ajtó. A' sajkás is partra kelt, 's a' mintegy szárnyalva haladót figyelve kísértén, egyszerre illy lassú de érthető hang úté-meg füleit:

„Csak tessék, nemes lovag, tessék. A' signora reményében már majd csüggedve várja késő érkezését!” — Most az ajtó belzárokkal erősítették.

A' sajkás az épület ablaka alatt járdalt, melyet ismerni látszatott. — C... grófnőnek fényes 's kényelmes nyári laka ez, míg férje Velence keblében emelt palotájában tartózkodék. A' kívül ámulgató merő tekintettel nyugtatá szemeit az ablakokon át-törő gyertyafényen, melly a' fiatal grófnő szobájából ragyogott. E' világosság erénye őreül látszatott szolgálni; egy neme ama babonának, melly fogva tart, 's mellytől bizonyos időkben menttek nem lehetünk. — „Ha kialszik — gondolá magában — a' nő megtörte férjének adott esküjét” — 's meresztve szegzé szemeit ismét az ablakokra. Pár óra folytával két árnyék tűnt-fel a' fény-

ben uszó függönyökön. Az árnyak egyike a világosságához vonult, 's e' percztől legsűrűbb sötétség övedzé a' szoba részeit.

Az e' változatot külről szemlélő izmain halálos borzalom cizkázott, melly a' világ hunytával ledönté a' hűtelen grófnő reménye kártya-várát, 's most halk léptekkel a' parthoz vánszorgván, elméjében viharként zajgó vad gondolatok iszonyú csoportjai nem lehetének észre nem vehetők. De nyelve is csak melljéből e' felfelszakadó szókat: „gyilkolás... tűz... kules... tenger“ — rebegheté. Végre tompán, hideg 's fenyegetődő mosolylyal ejté:

„Visszasegitem őket Velenczébe — ha ha ha — vissza!“ — Mint összetiprott és szétzuzatott rogyott sajkájába bódító kábulástól elgyengült testével. Csak a' zörgés, mellyet a' grófnő ajtajának engedő zárai szülének, lön képes őt életre hozni. Felemelkedék tehát, és előbbi vidor 's gondtalan alakját újra felölté.

„Jer, Nanna, jer!... számúzd a' rettegést!“ — sugá a' fiatal ember a' karján csüggő fátyolos néemberhez

„„O mio caro!““

„„E' sajkás bátor férjfiú, 's ámbár figyelve nézdel ránk, nem kíváncsi, éppen nem; ugy-e barátom?““

„Igen, igen nagysád!“

„„No induljunk.““

A' sajka beljebb nyomult a' parttól.

„Hajh, milly felséges e' milliónyi csillag kíséretében hajó-kázni! — Nézd, Nanna, milly szép, milly csendes a' tenger-tükör; csupán azon barázda, mellyet sajkánk hasít, 's e' langy szellet, melly a' pompás kikötőbe hajt, szaggatják békes felületét. Bájlóbb, elragadóbb gyönyört régtől nem élveztem. — De miért szótlan ez ajk, Nanna; miért nem felelsz? — E' határtalan öröm-ár, melly bennünk szétárad, édeni kéjbe varázsol-át. — Mitől félsz, édesem?““

„„Semmitől, szerettem, semmitől! — 's ugyan mitől félhetnék körödben, kit szeretek, mint senki mást. Nem vagyok-e tied — egészen tied — nehány perczektől?““

Itt megállt a' sajka. A' révész süvege alól két mérges szem villoga:

„Tehát ez éjszakán először olták-ki a' világot?“ — hangzott fojtongva kebléből.

„„El vagy fáradva révész?““

„Nem.“

Es tovább evezett.

„Itt legkivált ügyelj; — éppen az ut felén lebegünk. Ha valami érne, én uszni nem tudok.““

„Mit, nagysád nem tud?”

„Nem! — Te bámulsz, kinek a' viz elemed? — De kimentenél, nemde?”

Nanna szorosabban nyomult egy magyarázhatlan szorongással az ifjúhoz.

„Tehát nem tudsz?! — kiáltá démoni hahotával a' felberzent sajkás, 's rémitő szörnyként emelkedék-fel ültéből — Ha ha ha! tehát csakugyan nem tudsz uszni, gyáva galád?!”

'S fővegét a' tengerbe vetvén, iszonyatos düh-ülte arczatát nejeknek fordítva:

„Ismersz-e — dörgé ő — mit?... de jól! ne rettegj, nem soká fogsz sinlődni. A' boszuló halál már tárt karokkal közeleg.”

„Férjem!” — sikoltá a' döbrent hölgy.

A' megzavartt német uracs gyilok után kap, de késő. — A' sajkásnak hitt gróf hirtelen egész testével a' sajka párkányra dül, melly egyensúlyát veszítve, mind hármukat a' tengerbe löké.

A' gróf sebes uszással rögtön a' sajkában termett, 's elégedetten pillantott a' hullámokkal hasztalan küzdőkre.

Fenn hangon kaczagott.

„Ugy-e, felséges a' milliónyi csillag-kiséretében hajókézni? — Igazad volt, undok csapodár, soha boldogítóbb érzeményben nem részesülhetél! — Nanna, miért kapkods? hiszen mitől sem lehet tartanod kedvesed oldalán? Nem szereted-e mindennél jobban e' világon?... Nem vagy-e az övé néhány perczektől?”

Illy szemrehányás közt érzéketlenül szemléli a' hullámokkal küzdők hasztalan erőködéseit, 's köszívét lágyítani képtelen. — „segítség!” — rimánkodásaikat ez utósó vonaglósaikban légnék eresztvén, midőn a' hullámoktól borítva eltűntek, magával mintegy kibékülve így szólt:

„Hála! — elveszett boszúmnak kettős mételye!”

És a' sajkás vissza-evezett Velenczébe.

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Debreczenben aug. 3-kán reggeli 8 órakor multi-
kl néhai t. Szent-Andrási Tokody János ur, debreczeni kerületi tartományi biztos, több n. megye táblabírája, életének 54-dik évében. Hült tete-
mei 5-kén tétettek a' köz-temetkező sírkertbe; az engesztelő áldozatok 6-án
tartattak a' helybeli kegyes szerzet egyházában. — Kesergik elhunytát: nője
t. Bessenyői Beöthy Rozália, — leánya Tokody Izabella, m. Beöthy
Sándor urnak, a' fő m. magyar kir. udvari kancellaria tanácsnokának hi-
tese, — valamint egyéb testvérei és számos rokonai.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Vurali méreg. E' valóban rettenetes mérget (a' guyanai vörös Indusokkal kereskedést űzők mesés tudósításai után) hírből már régen ismerik Európában: de e' tudósítások olly hitelfeletliek voltak, hogy az angol kormány, midőn Demararát a' Hollandoktól alku szerint átvevé, a' dolognak miben létéről bizonyosságot szerezni ohajtván, több süketellen próbát tön. — Legmunkásabb vlt a' kandiak között Water-ton ur, egy gazdag telekbirtokos, ki csupán a' tudományok iránti hajlandóságból eltökélő, Guyana belsejébe utazni, 's ez öldöklő mérget természetét és sajátágát személyesen ki-puhatolni. Demararát 1812-ki év tavaszán oda hagyva 's déli Amerika rengetegein 's paradicsomi tájain keresztül 800 mérföldnyi tért hagyván maga után a' makusi-i Indusok földére jutott, kik a' legerősebb mérget készítik; mert ámbár a' többiek is kotyasztják az életoltó szert, a' valódit ők is ezektől vásárolják Water-ton ur 120 napot töltvéu-el Guyana rengeteiben, sok mérget szedet: össze, készítés-módjának sokszor volt szemtanúja, de még többször a' mérget ható erejének. — „Vándorlások“ czimű iratában következőleg szöll. — A' makusi Indus egy vagy két nappal a mérget készítése előtt erdőre megy, vegyrészeket gyűjtendő. — Guyana rengetegeiben egy szőlő-faj tenyészik, melyet Vurali-nak neveznek. A' méreg ettől veszi nevét. Miután e' növény fűrtjeiből eleget gyűjtött, igen keserű gyökereket ás; ezeket a' fűrtökhöz kötven, esomós nemű két növényt keres, mellyeknek zöld és ragadós nedvök van. Egy hátán hordott edényt e' növények szárával megtömven, két nemű hangyát keres. Ezeknek egyike nagy, fekete, és olly mérges, hogy csipése lázat okoz; lakása többnyire a' földben van: — másik apró, vörös, és csipése sajgó, mint a' csaláné. Lakhelye a' bokrok levelei alatt van. — E' vegyrészek közé végzetül a' legerősebb indiai borsot, 's a' labbarri és cunacusi kigyók összezuzott fogait keverik. A' Labarri mintegy 8 láb hosszú, foltos és moeskos-barna. Ha tekercsben vagy mozdulatlan fekszik, darab lian-kötélhez hasonlít, 's az agyagos földtől, mellyen heverészni szokott, alig lehet megkülönböztetni. Az állkapeza dombornyulásánál, a' fogélnak közelében, szűk, kivájott nyílás, a' fog-gyökérrel egybefüggésben álló van, 's e' felett közvetlenül a' mérget-mirigy. A' fogaknak összezsattantása által a' foggyökér olly erős nyomást tesz a' mérget-mirigyre, hogy a' mérget, melly sűrű, sárga, és erős székfűtheához hasonlít, nagy mennyiséggel ömlik elő. E' kigyó egy a' legmérgeesebbek közül Guyaná-ban, és harapása néhány perez múlva halált okoz. A' cunacusi, ha tökélyesen megnőtt, 14—15 láb hosszú; színe gyönyörű és a' szivárványnak minden árnyéklatával bir; embert, állatot egyforma dühösséggel támad-meg; sőt még tulajdon faja sem ment dühétől. Mérge öldöklőbb a' Labarri-énál, és az Indus csak kemény tusa után győzheti-le e' harczos, szelidíthetlen állatot.

Ha elegendő mennyiséget gyűjtött össze az Indus e' vegyrészekből, a' Wurali és keserű gyökeret apróra metélvén, nagy levelekből készült tölesérbe tölti, 's vizet önt reá; az összekevert növényekből sűrű higany csepeg egy alá helyezett cserép fazékba. Az apróra zuzott esomós nemű növények levéből mindaddig facsarnak a' fazékba, míg a' Wurali és keserű gyökér nedvével aránylagos mennyiségű lesz. Ezután az apróra zuzott hangyákat, kigyófogakat és indiai borsot keverik a' vegyület közé. A' fazék lassú tűz fölé jő, 's midőn forrni kezd, ujjalag Wurali-nedv öntetik közéje, és a' hab nagy

levelekkel szedetik-le a' forró higanyról. Illy állapotban addig marad a' tűz felett, míg sűrű sötét barna szörppé fől; ezután próbákat tesznek vele, 's ha a' várakozásnak megfelel, szárítva fedel-s edénybe zárják.

Idézések, varázslások folynak az egész munkálat alatt; néembernek nem szabad a' méregfőzésnél lenni. A' főzésre használtt kunyhó, mint tisztátlan ház, pusztán hagyaték, 's az Indus e' kezelés után több ízben fürdik.

A' Wurali löpora az Indusnak, melylyel a' vadat 's ellenséget üldözi; a' nyilvessző kemény fából készült 10 ujnyi hosszú pálczika, melynek hegye mintegy ujnyira a' méregbe van mártva, más részére pedig addig csavar-
tatik a' gyapot, míg betölti azon cső nyílását, mellyből kifúvatik. Az Indus e' nyilvesszőt 300 lábnyi magasságra is felfújja, 's minthogy célját ritkán hibázza-el, a' sértett madár csak hamar lefordul, mivel a' méreg kevés percz alatt munkál. A' nagy vadat ijról pattantott nyilvesszővel ejti-el; a' szarvas, vad sertés tova iramlík ugyan, de az Indus jól tudja, hogy 150—200 lépésnyinél messzebb nem megy. A' husra legkisebb behatása sincs a' méregnek.

KÜLÖNFÉLE.

Egy csipet

„a' különködések szelenczéből.”

Albion különködő fiait „Whims“-eknek nevezi; 's mi különködések nagyobb kisebb mértékét latolva, ehhez képest majd bohócoknak, majd bohóknak mondjuk, vagy pedig éppen elzáratjuk őket. — Különösen tarka e' mező, olly szerepek 's alakok jövén szőnyegre, mellyek hol bámulatot, hol könnyörületet ébresztnek bennünk. Alig van földtekénken folt, melly efféle saját bélyegzetű tüneményeket ne mutathatna. Nem hibázunk azonban, ha azt állítjuk, hogy Anglia a' különködők legtermékenyebb telke. — Miért, miért nem? — nem nyomozom. Az agytapogató Gall hivei 's a' természet titkainak szorgalmas buvárai e' tekintetben is koszorúkat szedhetnek. — Én megelégszem különködő hőseimet létre léptetni; az olvasó lássa, mint mulatja velök magát. — De nem veszteglek, 's hogy igazságos legyek, nem lehet a' képzelgőket első rangra nem méltatnom! — Ki hinné? — 'S ugy van! — Találkoznak emberek, kik saját önök iránt a' legesudálatosb ábrándokba burkolvák! — Barlay azt hitte, hogy teste egészen vaj, 's eme tul feszített hiedelmében szorgosan került minden melegséget, nehogy elolvadjon. — Egy másik szobatudós tökéletesen meg volt győződve a' felől, hogy ő tető öl talpig egy úrpaszem, 's folytonos félelemben élt, attól tartván, hogy a' verebek, ha őt megsejtik, föleszik. — Egy harmadik bizonyos volt a' felől, hogy minden tagja üveg. Philodolus egy férfit ismert, ki erősen vitatta, hogy neki feje nincsen. — Megjegyzem, hogy e' fejetlen hős szorgalmasan burnótozott. — Arnold szintén tanúsítást tesz olly férfiakról, kik szünet nélkül azt híresztelék, hogy viselősek, 's a t. — Ennyit azokról, kik elméjök tulfeszített hurját olly melodiátlanul pengették, hogy a' következő különködők alig lehetnek apródjaik! — Angliából hozok-ki néhányat. — Gróf Bute sógora Lord Montague, atyja fényes palotáját ki nem állhatván, kéményseprővé lön, 's midőn utóbb erőszakosan haza vitetett, — megszökván, hajós legénynyé, 's legvégül egy őszvér-hajtónál szolgál lön. Hasonló volt ehhez Bamfield, egy ősi gazdag nem-ág gyermeke, ki piszkos czigányok-

hoz kötö magát, és semmiképp' el nem álla különös feltételétől. Egy szerelme-bántott Britt feltette magában többé a' nap világát meg nem tekinteni. Erre nézve mesterségesen sötétített szobájában nappal aludt, tanult 's a' t. éjjel pedig felkelt, tivornyázott, 's a' t. — Hét esztendeig folytatta ez életmódot. — Tally mindig fázott; — végre azon gondolatra jött, hogy folytonos fekvés által megmelegülend teste. Erre nézve 28 évig feküdt ágyában, melyet évenként egyszer vettetett-meg. Pryse — szintén angol — két feleségét halál által elvesztvén, mindkettőnek tetemeit koporsóba tétetve hálószobájában tartogató! — N Lord teljes elragadtatással nézte a' halálra ítélt emberek elvesztését. Egy parisi dáma egykor csipke-ebédet tartott, négyszáz tallér árú finom csipkét evén-meg, 's e' különös dinéjét negyed nap mulva ismétélé. Egy viselő nő Amsterdamban véletlenül azon helyre jutott, hol éppen a' hajókat szurkolák. Midőn a' nő a' forró szurkot megpillantá, oly kedve jött e' barna mártásból ehetni, hogy fejér kenyeret szelvén, minden illetődés nélkül szurokba mártott néhány szeletet nyelt-el. — Az evési külöнкődés tekintetében egyébiránt koszorúsak Kolniker, Domery és a' köfaló Kahle, kik nemcsak nyers húst, gyertyát, 's más egyebet főlevének, hanem köveket is faltak, 's mind e' mellett mindig ehések voltak. Tapasztalt dolog — miként Domery egykor Liverpoolban négy font tehén szűgyet, öt font más húst, tizenkét font szappant evett, és öt üveg porto-sert ivott-meg.

P L O E T Z.

Szamar szinpadon. — Marschner „Aetna melletti vár“ című daljátékában, melly Boroszlóban nagy pompával adaték, egy Silen számaron ülve jő a' szinpadra. A' szamar, mint új szinpadí tag, igen ügyetlenül viselő magát, 's ezért egy bíráló a' boroszlói újságban tréfásan megdorgálá őt. A' játék második adatásakor füles ur nem akart kijöni a' szinfalak közül, 's ez által zavart okozott. A' bíráló azt véli tehát ugyancsak a' boroszlói újságban, hogy a' szamar a' csipős bírálat miatt szegyenlé magát kijöni — 's ohajtja, hogy minden szamar, melly szinpadra lép, hasonló becsületérzés-sel birjon.

LIGETFI ANDOR.

Komoly rejtvény.

Mondhatod országnak, békes polgáru hazának ;

Mert lakosit soha sem gyújtja boszúra harag.

Pártra soh' sem szállt-fel, nincs szolga, király, nyomorult bern' —

'S hogy ha viszán nevezed, téged is ő visz oda.

Sz. K.

Előbbi rejtvény: HÍR..

Figyelmeztetés. — E lapok szerkesztői hivatala jelenleg 86. szám alatti Dencs-ház 1-ső emeletébe vitétt által, ugyanazon házba, hol három év előtt volt, a' halpiacz mellett, Duna partján.

Szerkeszi Mátray Gábor, halpiacson, Dencs ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.